

Дзіцячая мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 57 (2211)
21 ліпеня 1967 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

23 ЛІПЕНЯ—ДЗЕНЬ РАБОТНІКА ГАНДЛЮ

Гэты здымак быў зроблены ў Цэнтральным універсітэце «Мінск», калі гадзінік паказваў без некалькіх мінут адзінаццаць... Роўна ў адзінаццаць яны занялі месцы за праляўкамі. Пачаўся працоўны дзень.

Відаць, ніхто не падлічваў, колькі прыходзіцца прадаўцу вялікага ўніверсальнага магазіна даваць за дзень адказаў, колькі робіць ён рухаў, каб паказаць або запакіраваць тавар, які спадабаўся наведвальніку... Ды і без падліку такога ясна — работа ў яго нялёгкая. За дзень, напрыклад, «Мінск» наведвае больш 60 тысяч чалавек. Гэтая лічба гаворыць сама за сябе...

Праца ў работніка гандлю нялёгкая, але генероўя і адказная. І дзе б ні працавалі людзі гэтай прафесіі — у маленькім ларочку, што прытуліўся ля ўзводзімых карпусоў новага завода, ці ў сталічным магазіне, — ім наша ўдзячнасць за ўвагу і добразычлівасць да нас, купельніку.

А цяпер пра тых, хто зняты на здымку нашай фотакрэспандэнты А. Сініцкія. Гэта (злева направа) Рама Дзедзярова, Раіса Аўчарова, Любоў Марозова, Іван Лінік, Галіна Ракоган, Людміла Кішчук і Ала Махніс. Яны лепшыя з лепшых сярод вясмысот работнікаў ЦУМа—ўдзельнікі камуністычнай працы.

Віншваем вас, дарагія таварышы, ваших шматлікіх калег ва ўсіх кутках рэспублікі, са святані Радзіцы вам у вашай нялёгкай працы!

НАДРУКАВАНА ў БЕЛАРУСІ...

Некаторыя з аматараў кнігі прыходзяць у парк Сявольнікі ў гэты дзень. З адным з такіх палітычных кнігалюбаў мы сустрэліся пасля прэсконферэнцыі, прысвечанай Дню кнігі Беларускай ССР. Яго пазнаеш адразу—пад пахай у гэтай аматэрскай кніжцы некалькіх беларускіх выданняў.

— Гэта і набыў у магазіне «Дружба», — кажа наш новы знаёмы старшы навуковы супрацоўнік Музея рэвалюцыі ЦССР С. Караханян.

Новы знаёмы аказвае ахвочым да гутаркі. У яго асабісты бібліятэчны цыпер — не толькі кнігі нашых сяброў-папіграфістаў з сацыялістычных краін, але і многія выдавецтва саюзных рэспублік.

— Прафесія, як кажуць, абавязвае. Я асабіста цікаўлюся літаратурай, прысвечанай партызанскаму руху ў гады Вялікай Айчыннай вайны. І тут, зразумела, вельмі памалгі Дні кнігі Украінскай і Беларускай рэспублікі. Вось сёння, напрыклад, мне ўдалося набыць новую кнігу выдавецтва «Беларусь» — «Яны не сталі на каленні».

Наведвальнікі выстаўкі паглядзець шмат добразычлівых запісаў у кніжцы водгукаў. Вось адзін з іх:

«Беларусь» — краіна старажытнай культуры, краіна гераічнага лёсу. Многія перадавалі і прыгадалі нам, аглядаючы выстаўку Беларускай кнігі, — пішучы Л. Лашчынікі і М. Тарасюк. — У ёй шматлікі адлюстравана і цудоўная сунаснасць, і гісторыя народа, які так многа зрабіў для перамогі над гітлераўцамі. Дарэгі таварышы арганізатары выстаўкі! Дзякую вам за тое, што вы так уважліва і любюча адбравалі і пеквалі ў Маскве Беларускае кнігу. Дзякую ад Беларускага партызана, ад музычных работнікаў, супрацоўнікаў Дзяржаўнага гістарычнага музея».

Многія аматараў Беларускай кнігі. Нездарма на сустрэчы з ёй стваральнікі сабралася столькі народа. Тут і масквічан, і госці з Украіны, з Узбекістана, і, канечне ж, тых, хто жыў рэней у Беларусі. Ля стаўдэй выстаўкі сустрэліся землякі, былія воіны.

Пад гукі Дзяржаўнага гімна БССР ля ўваходу на выстаўку ў гэты дзень быў узняты сцяг БССР. Прэс-канферэнцыя адкрыў намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта па друку Савета Міністраў ЦССР Г. Марцішын. З прывітальным словам выступіў старшыня Камітэта — па друку М. Міхайлаў.

Сёння, — кажаў ён, — мы вітаем на маскоўскай зямлі сваіх сяброў — стваральнікаў кнігі: беларускіх празаікаў, паэтуў, выдаўцоў, папіграфістаў. Міжнародная выстаўка кнігі прызначана да 50-годдзя Савецкай дзяржавы. За час Савецкай улады Беларусь прайшла шляхы шлях, гераічна ўвайшоў у адзін з культурных цэнтраў нашай шматнацыянальнай краіны. Беларусь сённяшняга дня — гэта рэспубліка, адраджаная з пелену і руйн, рэспубліка магутнай індустрыі, рэспубліка, літаратура і культура якой узняліся на нямерную вышыню. І разам з беларускімі сябрамі мы радуемся яе поспехам, дасягненням. У знак асаблівай удзячнасці ўручаю Беларускаму саюзам юбілейнае выданне «Ленін і кніга», а таксама памятную медаль «400 год рускага кнігадрукавання».

Ад маскоўскіх літаратараў беларускіх калег вітаў старшыня Савета па Беларускай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў ЦССР Я. Мазалькоў. Ён гаварыў, што ў Маскве шмат сапраўдных сяброў Беларускай літаратуры. Сувязь Беларускай і рускай літаратуры мае даўнюю традыцыю. Першым перакладчыкам Беларускага слова на рускую мову быў Мексім Горькі. Ён упершыню пераклаў на рускую мову верш Які Купалы «А хто там ідзе». Намала Беларускае кнігі пераклаў на рускую мову М. Ісакоўскі, Э. Багрыцкі, А. Пракоф'ев, К. Сіманюк, А. Твардоўскі і многія іншыя. Мы рады, кажаў Я. Мазалькоў, што ў асяроддзе літаратараў у апошнія гады ўзлілася армія маладых беларускіх пісьменнікаў, якія з гонарам нясуць сцяг старажытнага пакалення.

Ад Саюза пісьменнікаў ЦССР выступіла Г. Серабрава:

— Я вельмі шчасліва, што прысутнічаю на аглядае кнігі Беларускае сяброў. Герцэн казаў: «Дом без кнігі, як чалавек без душы». І мы, стваральнікі кнігі, асабліва востра адчуваем, якім багатым стаў наш дом, якія вялікая наша душа. Кніга стала для Беларускага народа нязменным спадарожнікам жыцця.

Цяплімі словамі віталі беларускіх калег старшыні рэспубліканскіх камітэтаў па друку М. Белакруаў (Украіна) і З. Нісенбаў (Узбекістан).

Пра значэнне кнігі, пра яе ролю ў жыцці чалавека гаварыў Іван Мележ. Якім карціну росквіту Беларускага кнігадрукавання намалюваў старшыня Камітэта па друку Савета Міністраў БССР Р. Кенавалаў. Дзякуючы братам і дапамоце ўсіх народаў Краіны Саветаў, падкрэсліў ён, і ў першую чаргу рускага народа, Беларусь дасягнула сапраўды грандыёзных поспехаў у кнігавыдавецкай справе.

Перад чытачамі ў гэты дзень выступілі Беларускае пісьменнікі С. Грахоўскі, Е. Лось, І. Мележ, Ул. Дубоўка, М. Аўрамчык, рускі паэт-перакладчык Р. Курань. А ўвечары на цэнтральнай эстрадзе парку адбыўся канцэрт, у якім прынялі ўдзел майстры мастацтва Савецкай Беларусі і пісьменнікі рэспублікі.

Назаўтра Беларускае пісьменнікі і артысты сустрэліся з рабочымі маскоўскага завода «Дынама».

Дзень кнігі Беларускай ССР на міжнароднай выстаўцы быў азнаменаваны яшчэ адной радасцю для беларускіх папіграфістаў падавай — група работнікаў выдавецтваў ўдасцона ганаровы грамат Камітэта па друку Савета Міністраў ЦССР і значоў «Выдатнік друку».

А. ПЯТРОВА, кар. «Літаратуры і мастацтва».

Па тэлефоне.

СЛОВА СТАРЭЙШЫХ МАЙСТРОУ

ТВОРЧАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ, ПРЫСВЕЧАНАЯ ВЫНІКАМ ДЭКАДЫ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ ШКОЛЬНІКАУ РЭСПУБЛІКІ

19 ліпеня ў Мінскім Палацы піянераў і школьнікаў адбылася творчая канферэнцыя, на якой былі падзелены вынікі рэспубліканскай Дэкады мастацкай самадзейнасці школьнікаў. У канферэнцыі прынялі ўдзел дзельцы мастацтва, кіраўнікі самадзейных калектываў, работнікі арганізацыі. У грунтоўных аглядах амальвадаліся спавядальніцы канцэрты абласцей і Мінска, адзначаліся дасягненні, уніжаліся праблемы далейшага развіцця мастацтва юных артыстаў. На канферэнцыі выступіла 13 прамоўцаў.

Вось некаторыя з іх выступленняў.

Рыгор ШЫРМА, народны артыст ЦССР:

— Глыбокае задавальненне і радасць адчуў я на канцэрце Дэкады мастацкай самадзейнасці школьнікаў. Расце цудоўная змена, якая любіць мастацтва, імкнецца авалодаць яго вяршынямі. Я слухаў цудоўныя хоры, ансамблі. Многа цікавых знаходак было ў хараграфічных калектывах. Дзеці любіць песні, танцы, іх шчырасці і неспадарожнасці можна толькі паазадзіцца. На нашых вачах расце, выхоўваецца гарманічна развіты чалавек — будучы актыўны будаўнік камунізма. І школам, арганізмам асветы і культуры, дзельцам мастацтва рэспублікі трэба аддаваць значна больш увагі эстэтычнаму выхаванню школьнікаў.

Мяне засмуціла мастацкае чытанне ў тым выглядзе, які яно было прадстаўлена на дэкадзе. Мала было чытальнікаў, і іх выступленні не шлі ні ў якасць параўнання з хорамі, танцамі, аркестрамі. Самы сур'язны праект за гэты дзень зрабіў выкладчыкам літаратуры ў школах. Яны ў многім вінаваты ў тым, што іх юныя выхаванцы бледна і невыразна чытаюць, не могуць у вялікай скорыні самай літаратуры адшукаць сапраўды лепшыя творы. Зусім надбана ў нас, напрыклад, чытанне дыялогаў, чытанне ў асобак як першага ступеня пераходу да драматычнага мастацтва.

Барыс ВІШКАРОУ, заслужаны артыст БССР:

— Я хачу прадоўжыць думку Рыгора Раінавіча Шырма. Мастацкае чытанне ў канцэртах дэкады займала вельмі невялікую ролю — як звычайны паміж асноўнымі нумарамі.

Добрага слова заслугоўваюць выдатныя канцэрты. Надзеяна выступілі на дэкадзе ў жанры мастацкага чытання вучні маладых класаў. А ўвогуле мастацкае чытанне не можа задавальніць. У школьнікаў старэйшых класаў чытанне шло часта на адной хвалі, губляўся вобразны лад мовы. У пераважнай большасці яны чыталі замята гучна, нельга было ўлавіць псіхалагічныя нюансы мастацкага тавара. Станіслаўскі вучыў — гавары не вуху, а вочу слухача.

Вось калі здаецца, дзе пачынаецца мастацкае чытанне, то, відаць, яго пачаць там, дзе мы адчуваем асабісты адносіны юнага артыста да таго, што ён чытае, дзе ён бачыць, што чытае.

У рэспубліцы мастацкаму чытання, а больш правільна — выразнаму чытання, аддаецца мала увагі. У сельскіх школах спецыяльных гурткоў мастацкага чытання няма, яны ёсць толькі ў некаторых палацах, дамах піянераў, гарадскіх палацах культуры. А між іншым, вядома, што і ўсім удзельнікам хораў, ансамбляў, салістам-вакалістам абавязкова трэба займацца мастацкім чытаннем. У чым адзін з сакрэтаў поспеху вядомых спевакоў? Яны цудоўна даносіць да слухача кожнае слова, кожную фразу. Нашы ж вучні не ўмеюць правільна гаварыць, іх трэба гэтаму вучыць.

Генадзь ЦІТОВІЧ, народны артыст БССР:

— Творчы ўзровень Дэкады мастацкай самадзейнасці школьнікаў, прысвечанай 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, быў значна вышэйшым, чым на папярэдніх аглядах.

У рэпертуары дзіцячых калектываў многа месца займалі творы на гісторыя-рэвалюцыйную тэму. Шкада толькі, што некаторыя хоры шлі тут на ліні найменшага супраціўлення, кіраваліся галоўным чынам фармальным бокам справы. Фрыўдны прыклад. Амаль кожная вобласць прывезла на дэкаду песню «Калоднікі», але на заключным канцэрце яна не прагучала, бо ніхто з кіраўнікоў не паклапаціўся аб якасці выканання песні.

На дэкадзе выступіла ямаля па-сапраўднаму добрых калектываў. Хор Дома культуры Мінскага аўтазавода (кіраўнік Г. Паўчылава) не соранна паказваў і за межамі рэспублікі. Яго выступленне прыгожым і любімым канцэртнаму праграму.

Добрае слова варта сказаць пра Гомельскіх. Яе канцэрт быў так змяшчаны, прыгожым у такім добрым тэмпе, што ніхто з глядачоў і членаў журы не паглядзеў на гадзіннік. А прамерна зацягнуты канцэрт — наша біда, ад тагата толькі праігнараваць самадзейныя артысты.

Нас трывожыць той факт, што на дэкадзе мала выступіла сельскіх калектываў (20 працэнтаў), што ў праграмах больш паловы месца занялі гарадскія калектывы. Такі перанос неправераны і нічым не абгрунтаваны. Калі гаварыць пра якасць выступлення, дык сельская Грозаўская сярэдняя школа Капыльскага раёна парадвала нас самымі лепшымі духавым аркестрам. Або другі прыклад. Хор Гарадзенскай школы-інтэрната Кобрынскага раёна. Калектывы парадвалаў надзеянамі.

Усім нас захаплялі шчырасць і неспадарожнасць мастацтва дзяцей. Дэкада была багата на цікавыя творчыя знаўці.

Мікалай МАСЛАУ, заслужаны дзельца мастацтваў БССР:

— Мы пачулі на дэкадзе шмат добрых песень у добрым

АРГАНІЧНАЙ ЧАСТКАЙ КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ КРАІНЫ СТАЛА МАСАВАЕ, САМАДЗЕЙНАЕ МАСТАЦТВА. МІЛЬНЫ САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ, ПРЫМАЮЧЫ УДЗЕЛ У САМАДЗЕЙНЫХ КАЛЕКТЫВАХ, РАЗВІВАЮЦЬ СВАЕ ТАЛЕНТЫ І ЭСТЭТЫЧНЫЯ ГУСТЫ. МАСТАЦКАЯ САМАДЗЕЙНАСЦЬ — ВЫДАТНЫ СРОДАК ДАЛУЧЭННЯ НАРОДНЫХ МАС ДА КУЛЬТУРНЫХ КАШТОУНАСЦЕЙ, ГАРМАНІЧНАГА РАЗВІЦЦЯ ЧАЛАВЕКА.

ПАРТЫЯ І НАДАЛЕЙ БУДЗЕ РАБІЦЬ УСЕ НЕАВХОДНАЕ ДЛЯ УСЕБАКОВАГА ДУХОУНАГА ПРАГРЭСУ САВЕЦКАГА ГРАМАДСТВА.

З Тэзісаў ЦК КПСС «50 гадоў Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі».

выкананні. Абавязкова трэба ўсе лепшыя запісаць, прадставіць магчымаць школам рэспублікі наладжваць канцэрты дзіцячай самадзейнасці юбілейнага года ў грамадзіне. Добра, каб гэтыя канцэрты часцей перадаваліся па радыё і тэлебачанні.

Урадавала мяне сустрэча на дэкадзе са старымі знаёмымі, або, як мы гаворым, традыцыйнымі калектывамі, якія працуюць штодзённа, а не толькі на рад аглядах. Хор Чарвенскай школы, некаторыя мінскія харавае калектывы творна выраілі. Лепшым дзіцячым хорам уласціва інтанацыйная чысціня выканання.

Нам трэба ўсяляк папшыраць хоры акапала. Нельга дапусціць, каб акапальны калектывы былі аднаасова і народным хорам і калі хочаце, ансамблем песні і танца.

Некалькі зваў пра рэпертуар. У хорах вакальных ансамбляў і салістаў з'явіліся піянерскія, школьныя песні. Але іх яшчэ мала. Шырока была прадстаўлена на дэкадзе гераічная, патрыятычная песня. Выконвалі творы савецкіх кампазітараў братніх рэспублік і беларускіх аўтараў. І ўсё ж дэкадскія канцэрты мала гучала песень беларускіх кампазітараў. У праграмах мы знаходзілі толькі некалькі імён. Незразумела, чаму. Зрэдку можна было пачуць класічныя творы ў харавым і сольным выкананні. А творы Кію, Чайкоўскага, Галіні, Бардзіна ўзабагалі б праграму справаздачных канцэртаў.

Некаторыя калектывы выконвалі свае арыгінальныя творы. Мне вельмі спадабаліся, напрыклад, песні Шчырага, Пётраўскага. Але так павялося ў нас, што гэтыя творы ніхто не заўважвае. Лепшыя песні кампазітараў-аматараў трэба выдзяляць, напярэдне ўсебакова абмеркаваць іх у Саюзе кампазітараў.

У ходзе падрыхтоўкі да дэкады ў рэспубліцы выраілі дзольныя кіраўнікі самадзейнасці. Напрыклад, Я. Марыноў, які стварыў у школе № 1 Мінска цікавы ў творчых адносінах калектывы. Акрамя развучвання новых песень, дзеці тут займаліся салфеджыю. Кіраўнік аддае шмат увагі арганізацыі дыхання хараістаў. Валерыя Барскава, як вядома, неадразавава падкрэслівала, што мастацтва спявання — гэта мастацтва дыхання. Гэтаму пытанню, на жаль, аддаецца яшчэ мала ўвагі, і акампанементаў. Часую, каб акампанементаў не толькі баян, але і раяль, ансамбль скрыпачоў.

Барыс ПЯНЧУК, заслужаны артыст БССР:

— З прыемнасцю адзначаю значны творчы і колькасны рост духавых школьных аркестраў у рэспубліцы! Ды і не толькі духавыя—выступалі аркестры народных інструментаў, баянны-акардонныя, цымбалныя, сімфанічны, эстрадны. Асабліва парадвала Браская вобласць, якая прывезла на дэкаду тры духавыя аркестры. — І ўсе яны заслугоўваюць увагі. Аркестр Іванаўскай сярэдняй школы № 2 (кіраўнік І. Тыцюк), Баранавіцкай школы № 15 (кіраўнік Л. Бандарэнка), Гарадзенскай школы-інтэрната Кобрынскага раёна (кіраўнік В. Фізуаў) выступілі на дэкадзе добра, зладжана.

Акрамя сольнага выступлення, некаторыя аркестры выступілі і як акампаніатары, суправаджаючы салістаў, танцавальныя калектывы. І гэта вельмі добра. Бо па-рознаму ўспрымаеш танцораў, калі грае, ска-

жам, духавы аркестр, а не адзін толькі баян.

Лічу, што да ліку лепшых музычных калектываў трэба аднесці аркестр народных інструментаў Віцебскага абласнога Палаца піянераў і школьнікаў (кіраўнік Г. Арлова), які смела ўзяў групу трыбаўнаў і трыбаў і духавы аркестр Грозаўскай школы-інтэрната Капыльскага раёна (дырыжор Ю. Рэзнік).

У нас ёсць усе магчымаць мець духавыя аркестры ў кожнай сярэдняй школе. Трэба толькі падумаць аб шырокай падрыхтоўцы дырыжораў для гэтых калектываў, перавадзіць рэпертуар для дзіцячых духавых аркестраў.

Сямён ГЕХТ, галоўны балетмайстар Белдзяржфілармоніі:

— Тое, што я ўбачыў на Дэкадзе школьнай мастацкай самадзейнасці, мяне ўразіла і ўзрушыла. Такі размах! І ўсё ж гэта робіцца сіламі энтузіястаў, перад якімі хочацца з падажанай сціліць галаву.

На аглядае выступіла многа танцавальных калектываў, розных па сваёму творчому абліччу, творчому почырку. Хараграфічныя калектывы выраіліся складанымі тэмамі, незабугнута 1917 года, станаўленя Савецкай улады, пераможнага палкаленнаў дзуржы народаў.

Найбольш моцнае уражанне зрабіла на мяне танцоры Мінскага Палаца піянераў і школьнікаў і Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў. У гэтых калектывах адчуваецца школа, культура тана, яны могуць ставіць складаныя рэчы. Запомніліся таксама выступленні танцораў Віцебска, Гродна, Браса. Трэба толькі, каб яны дапамагалі сельскім школам.

Дэкада наводзіць на думку, што ў нас слаба прапагандаваць класічны танец, што самадзейным калектывам трэба часцей звяртацца да сюжэтных паставонаў, а дзе сюжэт—там жывыя вобразы, характары, а значыць і рух і танец.

Мірон ЛУКАВЕЦКІ, галоўны рэжысёр Мінскага цырка:

— Яшчэ не так даўно шчыравага жанру ў самадзейнасці не было, былі асобныя спартыўныя выступленні дзіцяці. Сёння мы маем ямаля дзольных юных артыстаў шчыра. Першы вопыт па выяўленню талентаў і акапання ім дапамогі даў добры леві. Групу народнага шчыры ў нас працуюць у Гомелі, Маладзена і іншых гарадах. Іх было прыёмна глядзець і на дэкадзе. Юныя артысты адышлі ад чыстага спорту, у іх выступленнях з'явілася культура, южны нумар прыгожа афармлены. Трэба выяўляць таленты і на сядзе.

Эдзі ТЫРМАНД, кампазітар:

— Усе гэтыя дні я жыла дэкадай. Столькі ўбачыла і пачула на ёй цікавага і непаўторнага! Але хачелася б звярнуць увагу і на некаторыя недахопы. Перш за ўсё, на дыкцыю ў харах. Яна ў многіх калектывах была невыразная. Тут гаварылі ўжо аб харах Дома культуры Мінскага аўтазавода, хвалілі яго. І таксама далучаюся да высокай ацэнкі. Але наколькі выйграў бы хор, калі б яго ўдзельнікі навучылі, як трэба трымаць сябе на сцэне, каб на іх тварах можна было прачытаць і радасць, і смутак, і гордасць.

У справаздачных канцэртах дэкады было чамусьці мала вакальных сольных нумараў. А калі няма салістаў-вакалістаў у школах, дык адукаў будучы аб'ектыўныя ў кансерваторыі, музычных вучылішчах?

[Заканчэнне на 4-й стар.]

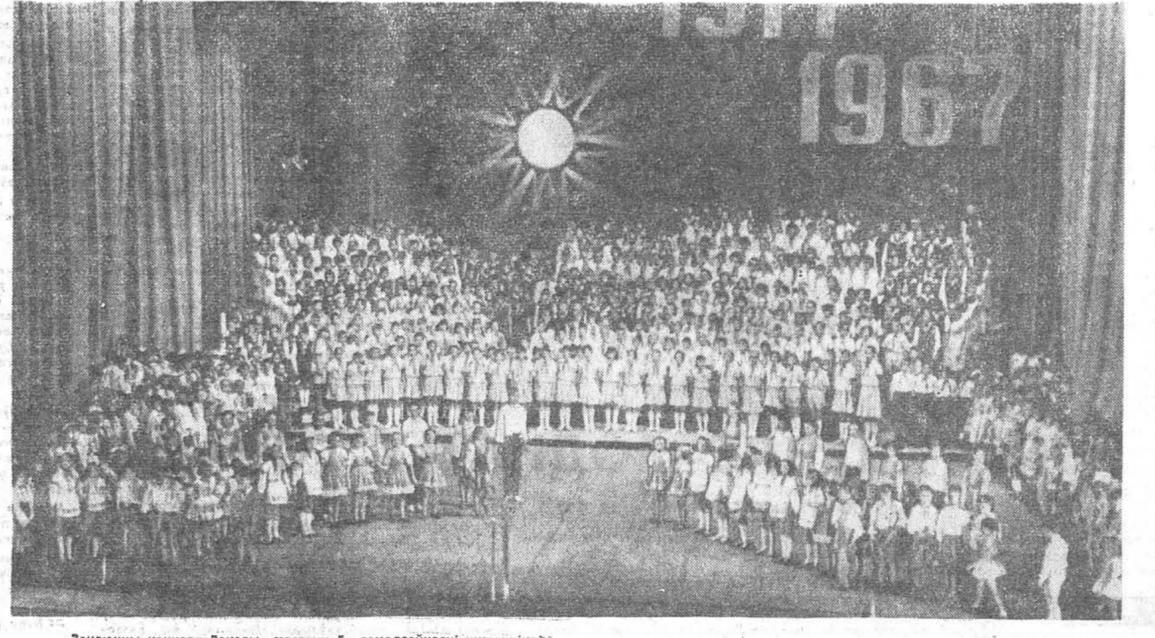
ФЕСТИВАЛЬ ФІНІШУЕ

Апошні пункт фестывалю Беларускага мастацтва, прысвечанага 50-годдзю Савецкай улады, — Гомельскае. Выступленні ўдзельнікаў фестывалю пачаліся тут 19 ліпеня канцэртам артыстаў Белдзяржфілармоніі ў Палацы культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна.

Карэспандант «Літаратуры і мастацтва» напісаў расказаць аб праграме фестывалю дырыжора Гомельскай абласной філармоніі А. Бабылёва.

Да нас—сказаў Андрэй Дзядзяраў, — прыехаў у Мінска шэсць творчых калектываў. Мы рады, што ў канцэрце прымуць удзел вядомыя выканаўцы паэраў Усеаўскага конкурсу эстраднай песні Вітвар Буячыч, заслужаны артыст рэспублікі Мікалай Шынін і іншыя. Як старыя знаёмыя вітаюць галяльчанае ўзнаўнаўдаў Л. Аўрабака і Л. Бядрыну. Апрача таго ў фестывалі прымуць удзел і артысты нашай філармоніі. Гэта музыканты Г. Капусцін і эстраднага брыгада пад кіраўніцтвам М. Ільчана.

Устаў за дзельца фестывальных дзён адбудзецца звыш ста канцэртаў. Артысты пабываюць у нагасах і ў Гомелі, у Гомельскай, Брагінскага, Светлагорскага, Рачыцкага і іншых раёнаў, выступіць у заводскіх і сельскіх клубах. Некаторыя канцэрты будзе транспіравацца па тэлебачанні.

Заклучны канцэрт Дэкады мастацкай самадзейнасці школьнікаў.

Фота Ул. МЯЖЭВІЧА.

ЗЕМЛЯКІ ПАМ'ЯТАЮЦЬ

Гэтымі днямі ў налесе імя Чалаева Барысаўскага раёна...

МАРШРУТЫ ДОБРАГА НАСТРОЮ

Наля клуба саўгаса імя Гастраўскага Маладзечанскага раёна...

ВАКАЛІНА-ХАРАЭАГРАФІЧНЫЯ КАМПАЊАЦЫ

Богат і разнастайны, што самадзейныя калектывы рэдка...

Непараўнальна больш яркай, багатай і разнастайнай, чым былі...

Але, вядома, сутнасць справы не ў тым, добра ці слаба...

У гэтым артыкуле, відаць, няма патрэбы гаварыць падрабязна...

У заключэнне гэтага артыкула мне хацелася б сказаць...

Юлія ЧУРКА.

Паводле ўзнамежанага залона. Сіла ў цэнтры. Ва ўсім прадачуване...

Але чалавек не здаецца. Ён будзе змагацца. А гэта значыць: заганяць або перамагчы...

Цяжка гаварыць пра спектакль, асобна разбіраючы яго кампаненты: музыку, харэаграфію, работу мастака...

Робота Дадзішкіліна над новымі формамі выразнасці танца лжыць у рытмічны пошук...

Першыя ж сцэны «Альпінскай балады» выцягваюць імкненне балетмайстра да шырокага, абагуленага...

У гэтай аднаактоўнай балетнай тэатравады аднаактоўнасці такога вырашэння апраўдана шалкам.

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

балега Чалавек. І ўвесь спектакль — гімн чалавечай волі, нескракансці, велічы яго подзвігу.

Але хочацца зрабіць адну заўвагу. Іван — беларускі юнак. А ў спектаклі, у харэаграфічнай лексицы ролі, у самым строі пластыкі, у характары выканання мы, на жаль, не заўважым нацыянальных рысаў...

Што датычыць вобраза Дзюлі, то тут многае знойдзена балетмайстрам і выканаўцай гэтай партыі К. Малышавай, каб паказаць яе, так сказаць, нацыянальна прыналежнасць.

Аб'ядуе ўсёго адзін паказ. І можна было ўбачыць толькі адзін склад выканаўцаў, таму гаварыць больш падрабозна аб прайльнасці і пераацэнцы трактоўкі партыі ціпер цяжка.

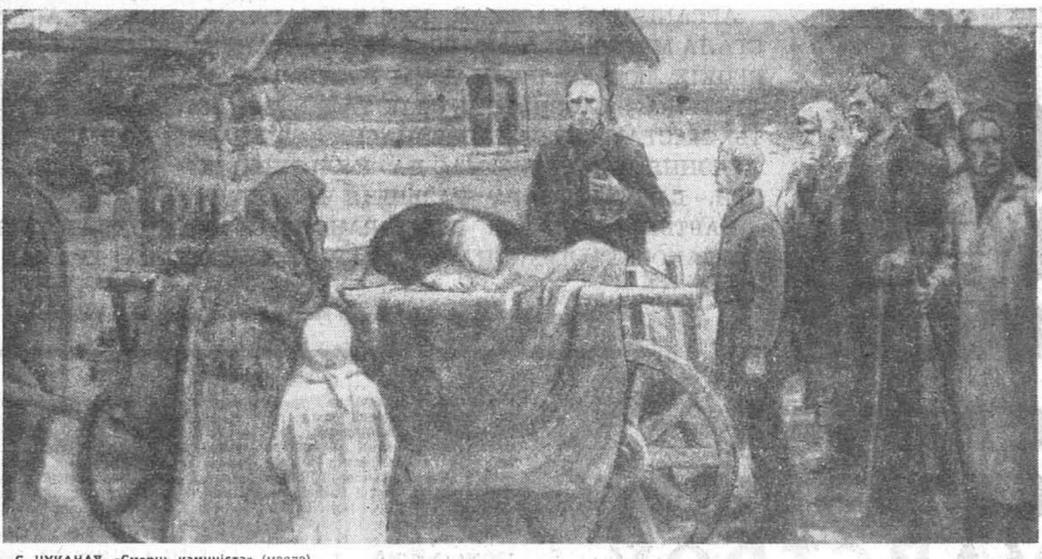
Яркае, усмешлівае сонца пасылае свае першыя праменні на зямлю. Здаецца, не было жахаў палюны, уцекаў, сутычкі з ворагамі.

Акружаныя ворагамі, у смяротнай бойцы гінуць героі. Трагічнай нотай закранаецца балет. Але гэта не ўносіць песнімаму ў спектакль, які апаўдас пра чалавечую вернасць і адвагу, пра каханне, якое перамагзе смерць.

Спектакль атрымаўся цікавы, яркі і мастоўны. Ён па-сапраўднаму хваляе, захваляе бездворнай тэхнікай, у аснове яго глыбокі чалавечы змест.

Ён сведчыць аб вялікіх магчымасцях тэатра ў асабнай гераічнай тэме і абірае ў гэтым напрамку шмат плённы ў будучым.

А. МАРЫНІН.

С. ЦУКАНАУ. «Смерць камуніста» (масла). 3 дыпломныя работ выпускніоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

СЕЛЕТНІ фестываль самадзейнага мастацтва тапі, што на пытанне: «Якая рэч з паказаных на аглядзе вам спадабалася больш за ўсё?» — адразу адказаў паставак і бачыш, што канца яму не відзе.

Самадзейнага мастацтва калектывы рэспублікі падрыхтавалі да агляду, прысвечанага 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, самае лепшае. І ў першую чаргу трыба назваць, вядома, паставы, якія расказваюць пра рэвалюцыю і гераічны барацьбу савецкіх людзей на франтах грамадзянскай і Айчынай войнаў.

Многі харэаграфічныя калектывы расказваюць пра гэта імператрыца, ярка, захваляючы. Малюючы тэатральнае прадстаўленне стварыў, напрыклад, балетмайстар К. Партыю ў Вяцескім народным ансамблі танца «Колас».

У засяроджанай задуманасці, павольным крокам рухаюцца коні атрада. Толькі прыгушана цюкаюць капыты коней, злёгка пагодваюцца постоі коннікаў у чорных бурках ды трапеца на ветрыку сцяг.

Запачаны бачы. Але яго адгалоскі яшчэ гучаць у жыццядарасным зухватым танцы хлоцаў і ў імклівым віхурыстым танцы дзючкат. І на адначыну танца дзючкат, і на адначыну танца дзючкат, і на адначыну танца дзючкат.

У гэтай паставоўцы спалучыліся немалая фантазія балетмайстра і высокая выканаўчае майстэрства ўдзельнікаў. Трыба сказаць, што «Першая коня» стала самай запамінальнай паставоўкай агляду.

Легендарны абаронцам Брэсцкай крэпасці прывясціў свой нумар «Сімфонія мужнасці» (балетмайстар С. Дрэчын) Брэсцкі народны ансамбль танца.

У КРАІНЕ ТАНЦА

ца «Радасць». У вобразнай харэаграфічнай форме ён адлюстроўвае эподы гераічнай эпохі. Тут німала ўдалых танцавальных вырашэнняў (толькі часам балетмайстар зноўжывае бытавой, ілюстрацыйнай пантамімай).

Сімвалічны вобраз узятага на барацьбу народа, «вогненнай віхуры рэвалюцыі» анімавае ў паставоўцы студый класічнага танца Мінскага Палаца культуры прафсаюзаў (іраўнік А. Нікалава).

Савантны замаляўку партызанскай будні «стварылі» ў сваёй паставоўцы самадзейныя артысты народнага ансамбля танца Рэспубліканскага дома культуры і прафсаюзаў тэхнічнай аддзінцы (балетмайстар А. Апанасенка).

Пра абаронцаў Малахава кургана, якіх інава сваёй смерцю спавяржана перамогу, усхвалявана расказалі самадзейныя харэаграфы Палацкага раёна; аб дзяржа грамадзянскай войны — артысты г. Барысава; аб справах камсамольцаў 20-х гадоў — удзельнікі танцавальнага калектыву Мінскага тэхналагічнага інстытута.

Словам, цікавых паставоў, прысвечаных гераічнай гісторыі нашай краіны, можна было б назваць многа. Але не толькі мінюлае хвіляе і натхненне вядомых харэаграфоў. У іх творчым усцім фарбамі вяселі пераліцаў сённяшняй рэчаіснасці, б'е крыніцай радасці, апаўдас і гучыцца нашага жыцця.

Толькі злёгка аранжыраваныя сінхронна і «Палескія вясніны» паказаныя самадзейным калектывам Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці. І яны таксама атрымаўшы здзіўляюча малюўчыя і жывыя.

3 ФЕСТИВАЛЬНАГА БЛАКНОТА

перанос на сцэну танцаў у неапрацаваным, этнаграфічным выглядзе. Яны правіла, фальклорны ўзор патрабуюць умяшання харэаграфі, які, вядома, зноў быў «спаліць» значна далей арыгінала.

Характэрна, што ўсе пералічаныя танцы а назова былі толькі лепшыя, лепшых аснованы на матэрыяле беларускага харэаграфічнага фальклору.

Амаль зусім не апрацаваныя сінхронна, напрыклад, стары беларускі танец «Гусарыні», які быў з такой непарэчнасцю і дэспянацы вышаным калектывам самадзейнасці вёскі Харошкі Матэўскага раёна.

Калі няма сэнсу яшчэ раз падрабязна ацэньваць тут вартасці той або іншай паставоўкі, дасягненні таго ці іншага калектыву, то карысна заўсёды, які мінюлае, пагаварыць аб недахопах і няўдачах. Бо гэта, можа, хоць у нейкай ступені дапаможа пазбегнуць іх у будучым.

Але ніхай не зразумець мяне так, быццам я выступаю за пытанні аб колькасці паверху (а іх тут будзе шаснаццаць) узнік шраг пытанні, звязаных з усім архітэктурным комплексам плошчы.

— Сёння плошча імя Леніна па памерах стала большай, чым здоўна «вытрымаць» яе архітэктурна, — кажа Сяргей Барысавіч. — Мы спрабавалі праявіць будынак інстытута з рознай колькасцю паверху. Яго аб'ём трыба было правільна судзіць і з Домам урада, і з новымі будынкамі, і са старымі забудовамі.

Што датычыць самога будынка інстытута, дык пры выразнай яго ўнікальнасці цяжка вымагае жорсткага каркаса, пры якім не проста знойсці месца для вялікіх аўдыторый. Разлісці знойсці месца для аўдыторый, у гадзіны пік, калі студэнты будучы спецыялісты на лекцыі, перагружаць ліфты.

Сяргей Барысавіч, — праявіў магасціны, базы, павільёны... Працуючы гэтым у «Мінскпраекце» і ў сааўдзяніц з Н. Шпігелманам стары праект паліграфічнага камбіната на плошчы імя Якуба Коласа, гадзінікавага завода.

Апошні сем год працуе ў «Мінскпраекце». Па яго праектах пабудаваны басейн інстытута фізкультуры, многа жылых дамоў у Мінску...

— Буду будаваць горд, які стэў для мяне родным. Ул. БОЙКА.

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

Усё гэта ілюзіі і хваляванні С. Баткоўскага як архітэктара, як кіраўніка майстэрні «Мінскпраекта».

Адрознае пасля сканчэння архітэктурнага факультэта Акадэміі мастацтваў у Ленінградзе ў 1940 годзе ён быў прызначаны ў армію, прайшоў ваіну ў супрацьтанкавай артылерыі і інжынерных войсках.

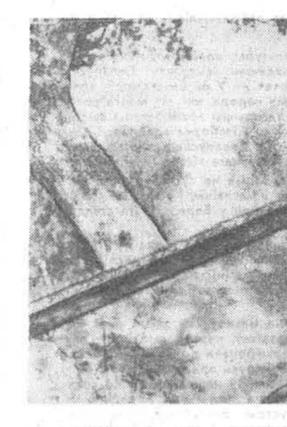
Пачынаў ён свой творчы шлях у Мінску.

Апошні сем год працуе ў «Мінскпраекце». Па яго праектах пабудаваны басейн інстытута фізкультуры, многа жылых дамоў у Мінску...

Як бачым, усё творчасць архітэктара звязана з новым абліччам сталіцы рэспублікі. Зроблена німала. А перадаць — новыя задумкі. Пра іх Сяргей Барысавіч гаворыць:

— Буду будаваць горд, які стэў для мяне родным. Ул. БОЙКА.

ПЯСНЯР НАЛІБОКАЎ

Налібоцкая пушча — адзін з самых малюўчых нутроў Беларусі. І амаль німа ў ёй такой місціцы, дзе б не глыбока жыла вёска Дзюлічова Валюшынскага раёна.

На дзяміну: самадзейны мастак А. Лышчэў працуе над новым пейзажам.

Зала Партызанскага сельскага клуба Хойніцкага раёна перапоўнена. Паглядзець чарговую лічбачы спецыяльна па п'есе І. Пера «Прывідны» прыйшлі не толькі дзеці, а і дарослыя.

Ціпер самадзейны артысты ллечнага тэатра выконваюць спектакль па творах А. Гайдара. М. ШІШКОУ.

НЕСПАКОЙНАЯ

НЕСПАКОЙНАЯ гэта прафесія — архітэктар. Вос і Сяргей Барысавіч Баткоўскі, кіраўнік архітэктурна-канструктарскай майстэрні № 3 «Мінскпраекта», кажа:

— Больш палавіны рабочага часу занята ў мяне зусім не творчыя справы — нарэды, плавнікі, лятучкі, розныя ўзгадненні, удакладненні...

Вось і цяпер у майстэрні німала новых праектаў.

Пятніца, 21 ліпеня 1967 года

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

НАТХНЕННЕ — РОДНАМУ ГОРАДУ

Сяргейу Баткоўскаму — 50 год рыментальнае пакрыццё, ужо будзеца на вуліцы Янкі Купалы. Ён увойдзе ў строй да 50-годдзя Савецкай Беларусі.

Цікавы праект галоўнага корпусу педагагічнага інстытута імя М. Горькага. Між іншым, ён выклікае неабходнасць адначасова распрацаваць прапановы па рэканструкцыі плошчы імя Леніна (архітэктары С. Баткоўскі, Л. Гельфанд, В. Мерццяну).

Увабленыя сродкам умоўнага абагулення танца вобраз Івана ўзнамежана да сімвала. У цэнтры

железобетонных рамках з боку галоўнага ўваходу размесціцца новая трыбуна на 11 тысяч гледачоў.

СЯРОД перафразаваць вядомы прымаўкі, і вядзь, будзе слушнай і такая: «Пакажы мне твой рабочы стол — і я скажу, хто ты». На рабочым месцы заўжды адчуваецца адзітак індывідуальнасці чалавека.

Шэсьць стол Уладзіміра Караткевіча — гэта стол-рамантык. Пасля кожнага чарговага падарожжа гаспадар на ім з'яўляюцца новыя і новыя дэталі: рэзкія каменчыны засуханыя марскія зоркі, пацілы тысячгадовай даўнасці і ўпрыгожаны нашых продкаў. Да стала прыкнінулася старадаўняя разная прасціна. Аднак галоўнае на ім — наклеены на шэрае палатно велізарны партрэт Кастуся Каліноўскага. Тут жа — каваны ў жалезе святлічкі. Нібы агромністая кропля крыві, чырванее ў ім падфарбаваны воск. Гаспадар запальвае святлічкі толькі раз у год — 21 сакавіка, у гадавіну трагічнай і трагічнай смерці таго, хто стаў самай вялікай любоўю Уладзіміра Караткевіча, яго натхненнем і героем яго твораў.

ПІСЬМЕННІК ЗА РАБОЧЫМ СТОЛАМ

Уладзімір ФАМІН

МОВА МАЯ

Мова мая —
Пах мурожнай травы,
Шум бароў,
Гоман рэк непаўторны.
Мова мая —
Зямлі крываўнай жытвы,
Смак духмяных антонаў.

Мова мая —
Перапіскі капеў,
Летняя парой у жыце.
Мова мая!
Хвіліце б анямей,
Без цябе не змог бы
Прачыць я!

У знонкіх вёдрах
Золкам
Цішыню за вёску панясці.

Певень крылле хлопнуў,
Скокнуў жава
І падаў нісмела
Голас свой.
Мурвалю,
Курвалюшны картава,
Першы промень выцгнуту
З вядой.

■ ■ ■
Мы сустракалі іх,
Як бога.
Мы з іх не зводзілі вачэй.
За вёску белгі на дарогу
Наперагонкі —
Хто хутчэй.

Мне гаварыла:
— Пачакай...
І я чакаў,
І бегу зноўку
На страву з тымі,
Хто з вайны,
З якой дзіцячай крывдай
горкай
Глядзев,
Як шчасныя сыны
Прымералі бацькоўскі ордэн,
Як стаяў бацькаву,
У аванс,
Я не прасіў пакратаць.
Горды,
Чакаў я бацьку
Кожны раз.

Яго чаканіе і сёння...
Насустрач мне
Бягуць сямлі...
Хаць, каб у сваіх далонях
Трымаў бацькаву
Тыма.

І адначасова — гэта стол-працаўнік. На ім заўсёды грудзіца папкі з рукапісамі. За гэтым сталом былі напісаны вядомыя ўжо чытачу раманы «Каласы пад сярпом тваім» і «Нельга забыць» апошні «Хрыстос прыязміўся ў Гародні» і «Назеныя», шматлікія вершы, артыкулы, рэцэнзіі, сцэнарыі кароткаметражных і поўнаметражных фільмаў. Сотні і сотні старонак, спісаных праблемнікім, выглатым пачырмам, які нельга аблітаць з нічым іншым.

У дзень, калі ялася наша размова, Уладзімір Караткевіч заакучыў праўку першай і другой кнігі рамана «Каласы пад сярпом тваім». Рыхтуючы рукапіс да другога ў выданстве «Беларусь» аўтар уладзіў заўвагі рэдактара, рэцензентаў, чытачоў, выкрэсліў многія мясціны і дапісаў новыя.

І прыёмам адчуваць, што ўрэшце закончана тое, над чым працаваў амаль дваццацігодні год. У параўнанні з тым варыянтам, які друкаваўся ў «Полімя», у рукапісе усеныя вялікія змены. Прынішліся нагадкі з некаторымі заўвагамі. Вядома, не з усімі. Сей-той з рэцензентаў хацеў, каб у цэнтры рамана аб паўстанні 1863 года я паставіў не князя Алеся Загорскага і яго сяброў, а селяніна, накітавал Корчана. Але ж гэта супярэчыла б гістарычнай праўдзе. З новых праў рускіх, беларускіх, літоўскіх і польскіх гісторыкаў — для праў, клада назаву прывічаны Смірнова, Кіслевіча, Кіеўвіча — бачна, што рухавіц сільна паўстання ў Беларусі была ікраз шыацяна. Не мог я згадзіцца і з тымі заўвагамі, дзе мне прапанавалася абліць некаторыя праўнікі, накітавал Кіеўвіча, зрабіць іх менш жорсткімі.

РАНИЦА У ВЕСЦЫ

Адпывае ноч. Па небе
Светлыя аблокі папылі,
І дзяркі

Я кожны раз быў першым
самым,
Ды кожны раз
Не сустракаў,
У слязах бег дамоў.
А мама

Я кожны раз быў першым
самым,
Ды кожны раз
Не сустракаў,
У слязах бег дамоў.
А мама

Ехалі марудна і доўга. Спыніліся на паўстанках і ў полі. Часам чуваць было нямецкае гертаніе, выкрыкі і нейкія намады, потым зноў калыхаўся і стукнуў разгадзаны «Ядліты».

Калі добра вывіднела, праз шчыліну Салавей бачу рудую леташнюю траву, голыя ракітнікі, пасяленыя слячкі ўдоўж чыгуны і каломжыны, залітая вяснова вадой. Ён называў, дзе яны елі, бо гэтую дарогу не раз праехаў і праішоў па шпалах. Вось праграма разлілася і па самымі макуўні, заталка прыбярэжна алейнікі і стакары на дугах. Значыць, цягнік падыходзіць да станцыі. Зрабілася трохі трыаўна: а што, калі немцы ці легіянеры надумаліся трыці кожнага, хто прыхаў, папачуць выварочаць клункі, шукаць і вынохаць. Непадзеі Салавей убачу свенскую, зморшчаную, як печане яблыка, бабульку. Яна цяжка дыхала і стогнала. Ён падсеў да яе і пачаў распытваць, куды яна і чаго едзе.

— Прыёмам адчуваць, што ўрэшце закончана тое, над чым працаваў амаль дваццацігодні год. У параўнанні з тым варыянтам, які друкаваўся ў «Полімя», у рукапісе усеныя вялікія змены. Прынішліся нагадкі з некаторымі заўвагамі. Вядома, не з усімі. Сей-той з рэцензентаў хацеў, каб у цэнтры рамана аб паўстанні 1863 года я паставіў не князя Алеся Загорскага і яго сяброў, а селяніна, накітавал Корчана. Але ж гэта супярэчыла б гістарычнай праўдзе. З новых праў рускіх, беларускіх, літоўскіх і польскіх гісторыкаў — для праў, клада назаву прывічаны Смірнова, Кіслевіча, Кіеўвіча — бачна, што рухавіц сільна паўстання ў Беларусі была ікраз шыацяна. Не мог я згадзіцца і з тымі заўвагамі, дзе мне прапанавалася абліць некаторыя праўнікі, накітавал Кіеўвіча, зрабіць іх менш жорсткімі.

Гісторыя — у многім названае. Мы пакуль што мала ведаем аб жыцці, звычаях, побыце нашых продкаў. І кожны, хто ведае, хто можа ведаць, павінен абраць гэты падрабязнасці і перадаваць іным. Па меры магчымасці я і раблю гэта ў «Каласах». У выніку шматлікія апісанні, якія аб'ёмна раманна. Для тоненькіх гістарычных раманаў, такіх, як у Друона, у Беларусі яшчэ прыдзе сваё чарга. А пакуль што... Мне хочацца, каб чытаючы «Каласы», чытач адрываў для сабе мінулае свайго народа і свайго краіны.

Караткевіч? А як справы з жанрамі паэзічнымі?

— У выданстве «Беларусь» ужо ляжыць першы зборнік «Мая Гляда». Пасля «Вячэрніх ветраў» і мяне набарэца нямаюць новых вершаў. Надаўна прывёз з Грына новы цыкл «Таўрыда». Некалкі вершаў напісаў, пабываўшы на магіле Багдановіча.

— З чаго пачынаецца звычайна верш? З думкі? З настрою?

— У мяне ён пачынаецца з радка. З аднаго або двух — трох. Бяжам, радок немагчымы без думкі. Радок нясе зерне думкі. Напрыклад, верш «Паўлюк Багровы» пачаўся з радка: «Нельга верыць у бога, калі ён такога дэзволіў...» Потым усё астатняе «падганялася» пад гэты радок. Праўда, часам бывае наадварот — калі ідэш ад агульнай ідэі. Але гэта — рэдка.

— А ў прозе?

— У прозе ўсё пачынаецца з настрою. Настрой параджае адпаведную думку. Разам узятая, яны і даюць той ключ, у якім будзе весті апаўданае, якім «дадзімеш» тэму...

На хвіліну гаспадар устае, каб узіць з кніжнай паліцы чарнавікі сваіх «Каласоў».

— Хтосці ў свой час пусціў чутку, што пшаніца мей лёгкая і што я напісаная я амаль ніколі не праўду. Гэта няпраўда. Калі гаварыць ужо аб нейкай «творчай кухні», то працэс пісання выглядае прыкладна так. Спачатку з'яўляюцца запісныя кніжкі. У іх — думкі, назірванні, выскі. Потым нараджаецца кароткі план. Паміж яго радкімі ўпісваюцца ўсё новыя і новыя кавалкі. Дзе новыя месца — беру новы ліст паперы і перапісваю ўсё занова. Перастаўляю, спасылі на запісныя кніжкі. Такі план перапісваецца радзю з пачы. А потым, калі ўсё адсталяла і адшэфала ў галаве — перапісваю начыста. Лёгка і без саблівых правак. Я згодзен са словам Буніна, якія прыведзены на ўспамінах Катаева, што нельга з нічога зрабіць нешта шляхам бясплодных перакрэсліванняў. Вядома, калі ўжо нешта ёсць, тады праўкі дазваляюць палепшыць твор...

Старонкі з апавесці

У Рудабельцы быў рэзном, была Савенчая ўлада, а за Шчычу абдырал мужыкоў легіянеры і садгалі кавалеры Вільгельма, у Ляскавічах і Загаллі пілі, граблі і адзеваліся шыахецкія банды.

Жыць, адрэзаным ад свету, болей не было як. Патрыбы былі парада, падтрымка, а гадоўнае — збор і патроны. Дзе іх шукаць? З кім параіцца, што рабіць далей? Есць жа павятовы камітэт, ёсць большавікі. Яны ж не скарылі акупантаў. Трэба дабрацца да Баўрыска, знайсці патрыбы людзей, адшукаць Платона Фёдаравіча.

Салавей успомніў пра чайную, пра ракаў і тры шклянкі чаю без сахарыну. Параіўся з Прыкопам Малаковічам і Максімам Ляўковічам.

— Трэба ехаць, — сказаў Максім, — без дапамогі нам доўга не пратрымацца.

Выпала ехаць Салавей з Анупрэмам Дрэлезам.

Дарогі расквісла ранняя вясна. У лачыне сталі дубнякі каламутнай вяды. Ночы шкідлі іх тонкім лядком, іад нагамі пахруствала харапа і памалца леташняе лісце. Да Ратміравіч Аляксандр з Анупрэмам дабраўся пехатою. На Салавей была доўгая, падражаная вераўчанна світа, старая бацькава шапка, на нагах — маршчыні з суконкіма, а ў рукавах пака. Калі хто стрэнецца і спытае, адкажы бы гатовы: «Ці не бачылі, часам будаўніка каля з'яўляюцца? Анупрэма казаў, што едзе ў бальніцу да бацькі. У яго і торбачка была за плячыма з харчамі для хворага.

На станцыю прыйшлі ночу і адразу згубіліся сярод пасажыраў, што спалі на лаяках і на падлозе. Тут ужо было не страшна: ніякіх дакументаў ні ў кога не было, а калі спытаюць, хто і адкуль, можна сказаць усё, што захочаш. На станцыі хлопцы ўпершыню убачылі новых акупантаў. У яроўнім, мітусным святле закурнага станцыйнага ліхтара на мочкых маснічных перона тупаў стаялі дыбаты немцы. Вусы закурнаны, як у кайзера Вільгельма, на галаве каска з дзвума казырмамі і вострым шыаком на макаўці, на перадазе — вялікі расластаны арел. Кароткі мшыаць шыель гарбачына на спіне. Гулка тупаюць падбіты тоўстымі цымакі падэшвы. Ён здаецца вялікім граком, што прыляцеў на чужое поле і дыбае ў адзіноце.

Салавей сядзеў з прыплюшчанымі вачамі, але не праніскаў ніводнага слова. Слых і зрок былі па-зварынаму вострыя, а ў галаве, нібы туга заведзены гадзінікі, таропка стуклі і абганялі адна адну думкі. Ён думаў пра ўсё, аб чым не хапала часу падумаць дома: чаму падіслаў Брасіці мір і пусціў немцаў? Куды паехала каменданце «Заходняя фронт»? Што адбываецца ў свеце і як барацьба іх, рудабельскіх маўністам і партызанам, ужо не толькі ад мянцянга беларускага корпуса, але і ад рэгулярнай, узброенай і добра вымуштраванай арміі кайзера? Каго яны зноўдуць у Баўрыску, што ім параяць і чым дапамогуць?

Анупрэма падляў пад галаву мяшачак і драмаў на падлозе каля сцяны. Яны былі нібыта незнаёмымі. Дагаварыліся садзіцца ў розныя канцы вагона, а ў Баўрыску сустрацца ў чайной на базары. Цягнік падшоў даўля за поўнач. Толькі званне, што цягнік: некалькі ціпалучак з павышанымі, лабітымі вокнамі, даўно не паленымі чыгуныма «буражынкамі». Наперадзе, адразу за маленькім паравозам, былі тры пасажырскія вагоны. У іх мільталі агарні свачак, і здавалася, што там утульня і цёпла. Каля «пасажырскіх» вагонаў стаялі нямецкія салдаты і нікога ў іх не пускалі. А да цяпалучкі ірануць натоўп мяшчынкі па штурхалі і ірчалі, хвосці некага падсадылі, нехта некага спіхаў, сцягаві за каўнер. Усе ладзілі, крывалі і заміналі адзі аднаму. Перад кожным вагонам тупаўся, ляўся і лямантаваў натоўп. А на пероне спакойна хадзіў, пасміхаўся і паціпаўся стары немец з выдзьліваўскімі вусамі.

Значыць, задума «Каласоў» з'явілася прыкладна дваццацігадоў назад? Калі? Пад уплывам якіх абставін?

— Задума з'явілася яшчэ тады, калі я быў студэнтам Кіеўскага ўніверсітэта. Замест таго, каб хадзіць на лекцыі і здаваць білеты над старымі кнігамі, паступова перад маймі вачамі паставілі прываблівыя постаці маіх продкаў — мужыных, свабодналюбівых людзей. І сярод іх — паўстанцы 1863 года, якія не шкадавалі жыцця, змагаючыся за «нашу і нашу свабоду». А потым дзядзька паказаў мне на Дняпры мясціны, дзе адбываліся ты падзеі. Руны гаўтаваць, дзе расстраўвалі людзей, і конскія могілкі, дзе іх потым закапвалі. Паступова ў мяне расло жаданне расказаць аб іх падзеі, збераць іх памяць. Пачаў вывучаць архіўныя дакументы, запісваць мясцовыя паданні. Спачатку падзеі рамана былі лакалізаваны толькі ў Прыдніпроў. Потым прыйшлося пашырць рамкі, пераклінуць з Прыдніпроў «месціны» ў Вільню, Пецярбург, Варшаву.

І словы гэтыя не здаліся мне штучнымі ці няспілімі. Прыгадаліся словы студэнтаў, прыведзеныя ў нарысе Ул. Каласова «Партрэт друга»: «Дагэтуль я думаў, што ў нас няма такой гісторыі, як у іншых народаў. А пачытаў «Дзікае паліванне караля Стаха», «Каласы пад сярпом тваім» — дык убачыла, што ёсць! Скажана крываўна наўна, але дастаткова дакладна; бацькаўлякая нашоўнасць усёго, што пшаніца Караткевічам, заключаецца ў тым, што яго творы выхоўваюць патрыятычныя пачуцці, вучаць лепш разумець мінулае і сучаснае. Для нашага сучасніка вельмі важна мець дакладнае ўяўленне аб усіх тых падзеях, пра якія гаворыцца ў «Каласах».

жуюся невялікімі прычынамі ўстаўкамі. У іх будзе адрына падзеі 1863 года з пазіцыі нашых дзён. Будзе рэзюм аб тых часах — мой і маіх сяброў. Для кніжнага выдання дапісаны нелькі ўстаўных навел, якіх не было ў часопісным варыянце.

Нашу размову ўвесь час перапыняюць тэлефонныя званкі. Звычайна з «Беларусьфільма», дзе па сцэнарыі Ул. Караткевіча здымаецца поўнаметражны фільм «Хрыстос прыязміўся ў Гародні», з кінастудыі дакументальных фільмаў, дзе толькі што скончылася здымка кароткаметражкі «Будзь шчасліва, рака...», прысвечанай роднай рацэ пісьменніка — Дняпру. Зноўчы з гаркома мамасола, каб дамовіцца аб супрацьдзеянні моладзі. Прыходзіць пошта, бацькаскі паяў Найдан. Вылаў паведамленне, што ў англаюгу сучаснага беларускага выдання, якая выходзіць у Сафіі, уключаны пераклады караткевічэўскіх апавяданняў; аб выданні зборніка перакладаў на ўкраінскай мове пішуць з Львова. І зноў званок з кінастудыі: у вядомага літоўскага акцёра Баніёниса не «кладзецца» фразы, трэба перапрацаваць дыялог... І наша размова таксама пераключаецца на гэты момант.

— Ці задаволены я здымкамі «Хрыста»? Ці няма небесічкі, што з філасофскага твора зробіць звычайны прыгодніцкі фільм? Што ж, здымаюць «Хрыста» людзі таленавіты. Але ў сцэнарыі — а ён перастаў ужо быць майей рэччу — абдыліся змены. Вобразна на кажуць, перавагу над Уленшпегелем атрымаў Лама Гудзак. Ці дапамагае пісьменніку работа ў кіно? Хутчэй шодзіць, бо адбараць тэма і даўняе часу. Сцэнарыі праўдзіны пшаніцы чалавек ніколі не аддасць, таму што кіно — мастацтва групавае, дзе індывідуальнасць аўтара нібы растраваецца. З другога ж боку, яно аказвае станоўчы ўплыў. Яно дае штуршок думкам, робіць больш сучасным мысленне. У чым гэта заключаецца? Дастанкова параўнаць «На Быстрыцы» і «Птушкі і гнёзды» Янік Брыля. Абодва творы сучасныя па сваёй тэме. Аднак яны розныя па мастацкіх сродках. «Птушкі і гнёзды» — твор вельмі кінематаграфічны. Дастанкова прыгадаць сцэну допыту Рукевіча...

Салавей успомніў пра чайную, пра ракаў і тры шклянкі чаю без сахарыну. Параіўся з Прыкопам Малаковічам і Максімам Ляўковічам.

— Трэба ехаць, — сказаў Максім, — без дапамогі нам доўга не пратрымацца.

Выпала ехаць Салавей з Анупрэмам Дрэлезам.

Дарогі расквісла ранняя вясна. У лачыне сталі дубнякі каламутнай вяды. Ночы шкідлі іх тонкім лядком, іад нагамі пахруствала харапа і памалца леташняе лісце. Да Ратміравіч Аляксандр з Анупрэмам дабраўся пехатою. На Салавей была доўгая, падражаная вераўчанна світа, старая бацькава шапка, на нагах — маршчыні з суконкіма, а ў рукавах пака. Калі хто стрэнецца і спытае, адкажы бы гатовы: «Ці не бачылі, часам будаўніка каля з'яўляюцца? Анупрэма казаў, што едзе ў бальніцу да бацькі. У яго і торбачка была за плячыма з харчамі для хворага.

На станцыю прыйшлі ночу і адразу згубіліся сярод пасажыраў, што спалі на лаяках і на падлозе. Тут ужо было не страшна: ніякіх дакументаў ні ў кога не было, а калі спытаюць, хто і адкуль, можна сказаць усё, што захочаш. На станцыі хлопцы ўпершыню убачылі новых акупантаў. У яроўнім, мітусным святле закурнага станцыйнага ліхтара на мочкых маснічных перона тупаў стаялі дыбаты немцы. Вусы закурнаны, як у кайзера Вільгельма, на галаве каска з дзвума казырмамі і вострым шыаком на макаўці, на перадазе — вялікі расластаны арел. Кароткі мшыаць шыель гарбачына на спіне. Гулка тупаюць падбіты тоўстымі цымакі падэшвы. Ён здаецца вялікім граком, што прыляцеў на чужое поле і дыбае ў адзіноце.

Салавей сядзеў з прыплюшчанымі вачамі, але не праніскаў ніводнага слова. Слых і зрок былі па-зварынаму вострыя, а ў галаве, нібы туга заведзены гадзінікі, таропка стуклі і абганялі адна адну думкі. Ён думаў пра ўсё, аб чым не хапала часу падумаць дома: чаму падіслаў Брасіці мір і пусціў немцаў? Куды паехала каменданце «Заходняя фронт»? Што адбываецца ў свеце і як барацьба іх, рудабельскіх маўністам і партызанам, ужо не толькі ад мянцянга беларускага корпуса, але і ад рэгулярнай, узброенай і добра вымуштраванай арміі кайзера? Каго яны зноўдуць у Баўрыску, што ім параяць і чым дапамогуць?

Анупрэма падляў пад галаву мяшачак і драмаў на падлозе каля сцяны. Яны былі нібыта незнаёмымі. Дагаварыліся садзіцца ў розныя канцы вагона, а ў Баўрыску сустрацца ў чайной на базары. Цягнік падшоў даўля за поўнач. Толькі званне, што цягнік: некалькі ціпалучак з павышанымі, лабітымі вокнамі, даўно не паленымі чыгуныма «буражынкамі». Наперадзе, адразу за маленькім паравозам, былі тры пасажырскія вагоны. У іх мільталі агарні свачак, і здавалася, што там утульня і цёпла. Каля «пасажырскіх» вагонаў стаялі нямецкія салдаты і нікога ў іх не пускалі. А да цяпалучкі ірвалі натоўп мяшчынкі па штурхалі і ірчалі, хвосці некага падсадылі, нехта некага спіхаў, сцягаві за каўнер. Усе ладзілі, крывалі і заміналі адзі аднаму. Перад кожным вагонам тупаўся, ляўся і лямантаваў натоўп. А на пероне спакойна хадзіў, пасміхаўся і паціпаўся стары немец з выдзьліваўскімі вусамі.

— Пачатку года «Полімя» абвясціла, што сёлета ў часопісе будзе друкавацца другая кніжка рамана. Значыць, яна ўжо таксама напісаная?

— У асноўным, так. Уласна кажучы, гэта будзе не другая, а трэцяя і чацвёртая кніжкі, таму што першую я вымушаны быў падзяліць на дзве. Праўда, работа над імі крываўна зайцяваецца. Перадпача, паступаюць усё новыя і новыя матэрыялы. Напрыклад, зусім надаўна Уладзеў знайсці думка «Калатэіты» Улас аб поўдні «Аказваецца, напрыклад, паўстанні паранілі ўрады быў настолькі напалоханы, што нават забараніў селянам купляць і прадаваць косы.

— Аднак хопіць пра тое, што ёсць у рамана. Некалкі слоў аб тым, што будзе ў апошніх дзюх кнігах. Які фінал рамана?

— Крах усіх спадзяванняў, усіх ілюзій і — нават у гэтых абставінах — чалавечая нявольнасць! Паўстанне наіярпела паражэнне, але мужнасць — засталявае. А, значыць, засталася і спадзяванне, што чалавек, свабода і народ — выжывуць! Набольш поўна гэтая думка праведзена на прыкладзе Алеся Загорскага.

— Раман закончыцца паражэннем паўстанца 1863 года ці — па ўзроў «Нельга забыць» — падзеі будучы даведзены да нашых дзён?

— Давесці падзеі да нашых дзён будзе вельмі цяжка. Магчыма, потым і прадоўжу сюжэтныя лініі рамана. Хачелася б паказаць народавольцаў, першыя марксісцкія гурткі, сільскі рух. Але гэта — потым. Цяпер жа абмя-

на стале з'яўляюцца кадры з будучага кінафільма: сярэднявечны Гарадыя, беларускі Уленшпегель Юрась Братчык, яогта на збегу акалічнасцей прынялі за Хрыста, каларытныя твары людзей той даўняй эпохі. Старонкі народнай гісторыі, даўно забарыты і няпер ужо пачынаюцца фантазіі і талентам мастака. І іншыя старонкі гісторыі, — здымкі беларускіх архітэктурных помнікаў. Гэта кадры з кароткаметражнага фільма «Паміць», які надаўна вышлішчы на экраны Беларусі. Гродзенская Каложа і стары драўляны лямус, падаці Сафііскі сабор і руны віцебскага храма Благавешчання, замкі ў Нясвіжы і Міры, Ружанях і Навагрудку. З гэтых здымкаў мог бы выйсці чудовы альбом аб здымках нашай архітэктуры, аб сьвях сведках мінулага.

— Калі мы з Юрам Цяткоўвым здымалі гэты фільм — сэрца балепа. Многія пудоўныя палацы і замкі стаялі ў запустенні, разбураюцца. А пры жаданні ў іх можна было б размясціць пансіянаты, дамы адпачынку, санаторыі. Можна было б атрымаць выдатку ад зарубежных турыстаў. Узды хачу б замкаў у Міры... Мельніца на беражына сталеўна да гістарычных помнікаў. Наішо, скажам, было работнікам Беларускага краязнаўчага музея выраваць са сцяны жупранскага насценна дошчу ў гонар Багушэвіча.

— Раман, апавесць, апавяданне, кінасцэнарыі, тэлеасцэнарыі, п'еса («Трошкі далей ад месца» і «Смерць і неумірчасць Кістуса Каліноўскага») ў свой час былі перададзены Беларусі на тэатру (мя Янік Купальні), нарыс, рэцэнзій... Здаецца, няма такога літаратурнага жанру, у якім бы не спрабаваў мае сьлі Уладзімір

Салавей успомніў пра чайную, пра ракаў і тры шклянкі чаю без сахарыну. Параіўся з Прыкопам Малаковічам і Максімам Ляўковічам.

— Трэба ехаць, — сказаў Максім, — без дапамогі нам доўга не пратрымацца.

Выпала ехаць Салавей з Анупрэмам Дрэлезам.

Дарогі расквісла ранняя вясна. У лачыне сталі дубнякі каламутнай вяды. Ночы шкідлі іх тонкім лядком, іад нагамі пахруствала харапа і памалца леташняе лісце. Да Ратміравіч Аляксандр з Анупрэмам дабраўся пехатою. На Салавей была доўгая, падражаная вераўчанна світа, старая бацькава шапка, на нагах — маршчыні з суконкіма, а ў рукавах пака. Калі хто стрэнецца і спытае, адкажы бы гатовы: «Ці не бачылі, часам будаўніка каля з'яўляюцца? Анупрэма казаў, што едзе ў бальніцу да бацькі. У яго і торбачка была за плячыма з харчамі для хворага.

На станцыю прыйшлі ночу і адразу згубіліся сярод пасажыраў, што спалі на лаяках і на падлозе. Тут ужо было не страшна: ніякіх дакументаў ні ў кога не было, а калі спытаюць, хто і адкуль, можна сказаць усё, што захочаш. На станцыі хлопцы ўпершыню убачылі новых акупантаў. У яроўнім, мітусным святле закурнага станцыйнага ліхтара на мочкых маснічных перона тупаў стаялі дыбаты немцы. Вусы закурнаны, як у кайзера Вільгельма, на галаве каска з дзвума казырмамі і вострым шыаком на макаўці, на перадазе — вялікі расластаны арел. Кароткі мшыаць шыель гарбачына на спіне. Гулка тупаюць падбіты тоўстымі цымакі падэшвы. Ён здаецца вялікім граком, што прыляцеў на чужое поле і дыбае ў адзіноце.

Салавей сядзеў з прыплюшчанымі вачамі, але не праніскаў ніводнага слова. Слых і зрок былі па-зварынаму вострыя, а ў галаве, нібы туга заведзены гадзінікі, таропка стуклі і абганялі адна адну думкі. Ён думаў пра ўсё, аб чым не хапала часу падумаць дома: чаму падіслаў Брасіці мір і пусціў немцаў? Куды паехала каменданце «Заходняя фронт»? Што адбываецца ў свеце і як барацьба іх, рудабельскіх маўністам і партызанам, ужо не толькі ад мянцянга беларускага корпуса, але і ад рэгулярнай, узброенай і добра вымуштраванай арміі кайзера? Каго яны зноўдуць у Баўрыску, што ім параяць і чым дапамогуць?

Анупрэма падляў пад галаву мяшачак і драмаў на падлозе каля сцяны. Яны былі нібыта незнаёмымі. Дагаварыліся садзіцца ў розныя канцы вагона, а ў Баўрыску сустрацца ў чайной на базары. Цягнік падшоў даўля за поўнач. Толькі званне, што цягнік: некалькі ціпалучак з павышанымі, лабітымі вокнамі, даўно не паленымі чыгуныма «буражынкамі». Наперадзе, адразу за маленькім паравозам, былі тры пасажырскія вагоны. У іх мільталі агарні свачак, і здавалася, што там утульня і цёпла. Каля «пасажырскіх» вагонаў стаялі нямецкія салдаты і нікога ў іх не пускалі. А да цяпалучкі ірвалі натоўп мяшчынкі па штурхалі і ірчалі, хвосці некага падсадылі, нехта некага спіхаў, сцягаві за каўнер. Усе ладзілі, крывалі і заміналі адзі аднаму. Перад кожным вагонам тупаўся, ляўся і лямантаваў натоўп. А на пероне спакойна хадзіў, пасміхаўся і паціпаўся стары немец з выдзьліваўскімі вусамі.

— Значыць, у цэлым «Каласы» будучы мець каля дзюх тысяч старонак. Ці не знадта многа гэта ў наш час, калі ў моды ўвайшлі «мікрараманы»?

— Па-мойму, усё гэта — духта. Чалавечы працягвае накопляць інфармацыю. Вядома, яму сёння не патрэбна такое дэталёвае апісанне інтэр'ера або чалавечага аблічча, якое мы бачым у пісьменніку і мастакоў XIX стагоддзя, напрыклад, у Аляксандра. Але чалавечу вельмі важна ведаць факты, мець іх аб'ектыўнае апісанне. Вернецца, скажам, чалавек з Марса — і якой каштоўнай будзе яго падрабязная інфармацыя аб неядомай планецы, яго ўменне перадаць яе натуральны выгляд марсян.

— А для нас жа беларускай

Адам МАЛЬДЗІС.

Уладзімір ФАМІН

У знонкіх вёдрах
Золкам
Цішыню за вёску панясці.

Мне гаварыла:
— Пачакай...
І я чакаў,
І бегу зноўку
На страву з тымі,
Хто з вайны,
З якой дзіцячай крывдай
горкай
Глядзев,
Як шчасныя сыны
Прымералі бацькоўскі ордэн,
Як стаяў бацькаву,
У аванс,
Я не прасіў пакратаць.
Горды,
Чакаў я бацьку
Кожны раз.

ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУСЬ»

Мікалай Зарэма. Камандзір вядомага патрула. Мастак 10 000 экз. Ціна 11 кап.

Настася Міраслава. Сум і радасць дзяці Ропы. Аповесць у шматч. Мастак І. Валіня. 1967 г. Тыраж 2

ДЗЕНЬ ЗА ДНЁМ

Тры тыдзень працягваецца пяты Міжнародны кінафестываль у Маскве.
Раніцою 17 ліпеня адбылася прэс-канферэнцыя кінадэлегацыі Індыі, Туніса, Чэхаславакіі і Італіі. Вядомы індыйскі рэжысёр і акцёр Редж Калур, пастаноўшчык і выканаўца цэнтральнай ролі канкурсанага фільма «Трыцяя клятва», расказаў пра сённяшняе становішча ў кінематэграфіі сваёй краіны.
На конкурсе туніскія кінематэграфісты пазекалі фільм «Світанак».
«Рамэнс для карнэта» — так называецца папулярны фільм кінематэграфістаў Чэхаславакіі. Яго пастаноўшчык — адзін са старажытх і вядучых рэжысёраў Чэхаславакіі О. Ваўра, а тэмама гісторык кіно прафесар А. Броўсіл адказаў на шматлікія пытанні журналістаў.
На прэс-канферэнцыі італьянскай кінадэлегацыі выступілі рэжысёр-пастаноўшчык конкурснага фільма «Дзева века» Паола Гавара і выканаўца галоўнай ролі Філіп Леру.
У Крамлёўскім Палацы з'ездзі дэманстраваліся фільмы — «Вялікая белая вясна» (Японія), «Аляксандр Сімавіч» (СССР) і «Журналіст» (СССР). 18 ліпеня прэс-канферэнцыі былі прысвечаны майстрам кіно Японіі і Савецкага Саюза.

Японскія кінематэграфісты расказалі пра гісторыю стварэння конкурснага фільма «Вялікая белая вясна», пра тэндэнцыі развіцця сучаснага нацыянальнага кінематэграфічнага мастацтва.
3 Калі дзюнох гадзіна працягвалася, выключышы вялікую цікавасць, прэс-канферэнцыя савецкіх кінематэграфістаў, чый фільм «Журналіст» быў паказаны перададні на конкурсным экране фестывалю.
Асабліва цікавасць удзельнікаў міжнароднага кінафестывалю выклікала рэспектыва, прысвечаная 50-гадоваму шляху нашага айчынінскага кіно.
Рэспектыва завяршылася 19 ліпеня ў Крамлёўскім Палацы з'ездзі. Перад удзельнікамі фестывалю выступілі вядомыя дзеячы савецкага кіно, а затым была паказана спецыяльная кінапраграма, прысвечаная 50-гадоваму шляху нашага айчынінскага кінематэграфічнага мастацтва.
Журні Міжнароднай федэрацыі кінематэграфістаў у склад якога ўваходзяць адвядзеныя крытыкі калі 20 краін, прысудзіла спецыяльны прысавецкай кінарэспектыве, адзначаючы вялікі ўклад майстроў савецкага кіно ў развіццё сусветнага кінематэграфічнага мастацтва.
У заключэнне вечара дэманстравалася горама прынятая удзельнікамі фестывалю трэцяя серыя кінаэпэі «Вайна і мір» — «Бараданне».

ГОСЦІ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БЕЛАРУСІ

У нашай краіне па запрашэнню Саюза пісьменнікаў СССР госціца мангольскія літаратары Н. Банзрагч, Ц. Дамдзінсурэн і Х. Даян.
Сваіх мангольскіх калег прымалі дыямі беларускія пісьменнікі. У Саюзе пісьменнікаў Беларусі адбылася таварыская гутарка аб сённяшнім стане беларускай і мангольскай літаратуры, аб развіцці ўзаемных сувязей паміж мангольскімі і савецкімі літаратарамі.
Госці пабывалі на заключным канцэрце рэспубліканскай Дзякады мастацкай самадзейнасці школьнікаў, прысвечанай 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, у мінскіх трактарзаводцаў, наведвалі музей Які Купалы і Якуба Коласа, пазнаміліся з беларускай сталіцай.
Гэты здымак наш фотакарэспандэнт М. Міноўкін зрабіў у час гутаркі ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі (злева направа): Янка Брыль, Ц. Дамдзінсурэн, П. Панчанка, Н. Банзрагч, М. Ткачоў, Х. Даян і М. Калачынскі.

ПАСЛАНЦЫ ДРУЖЫ

СЛОВА СТАРЭЙШЫХ МАЙСТРОЎ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

Малодзе наша захалілацца эстрады і часта не лепшым у ёй. І кіраўнікі мастацкай самадзейнасці, установы культуры павінны звяртаць больш увагі на прапаганду добрага эстраднага мастацтва. Мне, напрыклад, захапіў сваёй шчырасцю і чысцінёй вакальны ансамбль школьніц з Брэста. Гэта сапраўды добрае эстраднае выступленне. Няблага выступіў і ансамбль юнакоў.

вода (спектакль «Тры шагі на траіх» Р. Каца і Е. Сазонава). Асноўныя яго мобы ў тым, што, як відаць, рэжысёр А. Вялікае выкарыстаў з'ездзі ўвагі тым мясцінам, якія яскрава падкрэслваюць ілюю спектакля. Таму незразумела было, які пачатак (добра ці зля) перамагае, за кім застаецца маральна перавага. Гэта, як мне здаецца, вынік захалілення рэжысёра жанравымі сізнамі.

Ганна КАШЫНА,
рэжысёр-консультант па лясных тэатрах Рэспубліканскага Дома народнай творчасці:

У Беларусі за апошнія гады сталі бурна развівацца тэатры лялек, асабліва ў Віцебскай, Мінскай і Гомельскай абласцях. Гэты рост мы адчулі і на Дзякады школьнай мастацкай самадзейнасці. Лялечнікі выступілі значна цікавей, чым раней. Лепш сталі фарміравацца спектаклі, прыгажэйшымі сталі лялькі, павысілася майстэрства іх ваджання. У рэпертуары калектываў пераважалі казкі і пастаноўкі на рэвалюцыйнай тэматыцы («Чапаеў» і «Ваенная тайна» А. Гаідара).

Добра выступіў лялечны тэатр мінскай палатна п'янераў і школы № 65. Са здавальненнем хочацца адзначыць, што сельскія калектывы наступаюць на тэатры гараскім, мала ў чым уступаючы ім у майстэрстве, а ў некаторых выпадках і паказваючы прыклад. Але каб сельскія лялечныя калектывы стварылі сапраўды якасны творчы ступень, мастацка павышаны для рэспублікі, матэрыялы. Патрэбны таксама розныя матэрыялы дапаможнікі. Намі падрыхтаваны цыкл альбом у якім сабраныя здымкі фарміравання лялечных спектакляў. Але выхад у свет гэтых выданняў недарэальна затрымліваецца.

Анатоль ДЗМІТРУК,
мастацкі кіраўнік і галоўны дырэктар ансамбля песні і танца Мінскага Палаца п'янераў і школьнікаў:

— Дзякады мастацкай самадзейнасці школьнікаў рэспублікі паказала значны творчы рост многіх калектываў. Гэтай спрыяла тое, што правядзенню аглядаў у раёнах і абласцях удзелялі шмат увагі мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі.

Нам трэба не заспакояцца дасягнутым, а ісці далей. Мне здаецца, вельмі карысны былі б творчыя сустрэчы кіраўнікоў дзіцячых калектываў. У нас у Мінску налічылі не адзін дзесятак хораў, ансамбляў, у якіх працуюць кваліфікаваныя кіраўнікі. Але мы ніколі не сустракаемся, не бываем на рэпетыцыях адзін у аднаго. І ад гэтага церпіць справа эстэтычнага выхавання школьнікаў.

Васіль ВАРАТНІКОЎ,
дырэктар мінскай музычнай школы № 2:

— Справадзачныя канцэрты Мінска і абласцей і заключныя канцэрты дзякады выліліся ў вялікае свята самадзейнага мастацтва. Асабліва ўражанне пакі-

нуў заключны канцэрт, які запамінаўся багатам фарбаў, яркімі выступленнямі дзяцей.
Прыемна, што на дзякадзе выступіў хор хлопчыкаў Дома культуры трактарзаводцаў. Але здаецца, што хор гэты пакуль што адзін у беларускай сталіцы. А ёсць жа ўсе магчымасці мець хоры хлопчыкаў калі не ў кожнай школе, то абавязкова ў кожнам раёне Мінска, не кажучы ўжо пра Палац п'янераў. Мне здаецца, што некалькі прыглушана ў нас увага і да інструментальнага жанру — у канцэртах не чуваць волю скрыпкі, віяланчэлі, не выступалі ўсёнымі балаляк, домр.

Ганна КАНЦАВАЯ,
намеснік міністра асветы БССР:

— Дзякады мастацкай самадзейнасці школьнікаў рэспублікі парадвала са сваёй масавацю, узорным майстэрствам, разнастайнасцю рэпертуару. Акрамя ўдзелу ў справадзачных канцэртах, юныя артысты з абласцей выступалі ў многіх парках — Імя Горнага, Чалюскага, Заводскага раёна. Іх слухалі тысячы мінчан, іх канцэрты карысталіся названым ласпехам.

Вялікую ўвагу развіццю школьнай самадзейнасці аддавалі органы народнай асветы і прафсаюзаў арганізацыі рэспублікі. Высокай адзнакі заслугоўваюць дзіцячыя самадзейныя калектывы дамоў культуры Мінскага аўтамобільнага і трактарнага заводаў, Палаца культуры прафсаюзаў, Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў, Бабурынскага дрэваапрацоўчага камбіната, клубу чыгуначнікаў Брэста, будаўнікоў Наваполацка і інш.

На жаль, сярод удзельнікаў дзякады мы не бачылі самадзейнасці дзіцячых сектараў раённых дамоў культуры, хаця гэты аспрэкі культуры таксама абавязаны займацца эстэтычным выхаваннем дзяцей.

Нам трэба ўстанавіць больш цесныя сувязі з кантактамі з кулгасветустановамі. Скажу, што яшчэ цяжкі след імя і творчыя сувязі з арганізацыямі рэспублікі — з пісьменнікамі, кампазітарамі, мастакамі, кінематэграфістамі. А гэты адмоўна адбываецца на эстэтычным выхаванні школьнікаў.

Вазьму для прыкладу рэпертуар. Шырока былі прадстаўлены творы, прысвечаныя 50-гадоваму шляху нашай Радзімы, песні савецкіх кампазітараў, народныя танцы. Але слаба быў прадстаўлены школьнай і п'янерскай тэматыка, мала выконвалася твораў беларускіх кампазітараў. У канцэртах прагучалі некалькі песень А. Граса, Э. Тырманд, І. Кузняцова, Ю. Семянякі — вост, бадай, і ўсе.

Дзякады паказала, што мала яшчэ клопацімся мы пра развіццё самадзейнасці ў сельскіх школах. Некаторыя вобласці большую частку сваёй праграмы аддалі калектывам палатнаў і дамоў п'янераў, гарадзкім школам, а вясковыя калектывы былі мала.

Смялей трэба прыцягваць у самадзейнасць хлопчыкаў. Тут правільна крытыкавалі мінчан. Ёны маюць усе магчымасці мець у сталіцы некалькі добрых хораў хлопчыкаў. Гэта ўсё пытанне, якія дэкады нам падказаў і якія трэба вырашаць.

Калі ж апыньвацца дзякаду ў цэлым, можна смела сказаць, што поспехі дасягнуты бясспрэчна. Патрэбна арганізатарская і творчая работа, каб іх замацаваць, каб і 50-годдзе Савецкай Беларусі і 100-годдзе з дня нараджэння Леніна сустрэць новымі творчымі здабыткамі.

каў» (М). 18-50—Тыдзень Казахскай ССР у Маскве. «На агеньчы» (М). 20-00—тэлевізійныя навіны (М). 20-20—22 ліпеня—Польшча. Музычная вясёлая праграма. Перадача з Варшавы. 21-20—«Мастацтва». Праграма тэлевізійнага мастацкага фільма «Вітальніца» (М). 22-00—тэлевізійныя навіны (М). 22-05—дзённымі Спартанідамі народаў СССР (М).
Другая праграма. 16-00—тэлевізійныя навіны. 16-25—фэстываль самадзейнасці мастацтва. «Служба чыстага неба». Канцэрт. Выступле сядзенькі ансамбль песні і танца Маскоўскай арганізацыі ПТА (М). 16-55—нарады муніцыпальнага саветаў (М). Перадача з К. Куйбышава. 17-25—«3 альбома рыбалова». Кінафільм. 17-40—«Слэва» (М). Паштоўскія. Перадача з Масквы. 18-00—дзіцячы экран «Часнае слова». Лялечны фільм. 18-40—«Масква, пра якую думаеш». Дакументальны фільм. 19-45—«Піць мільёны светнас». Мастацкі фільм. 21-35—«Гучыць народная песня». Фільм-канцэрт.

Першая праграма. 9-55—праграма перадач. 10-00—«Будзільнік» (М). 10-30—«Слэва» (М). 10-30—Польшча. Польшча Кіеўскага акавала (М). 11-00—у свеце мастацтваў. «Сфінкс над Іялоў». Перадача з Ленінграда. 11-30—«Слэва» (М). 12-00—«Рабы з мамі, рабы, як мы». Перадача з ГПР. 13-00—Тыдзень Казахскай ССР у Маскве «Сельская гаспадарыня рас-

РУДАБЕЛЬСКАЯ РЭСПУБЛІКА

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

— Ці не трэба вам канюшына? — спытаў Салавей.
— Не, адрачыцца ад работы, паглядзець на іх і гукнуць!
— Бэрэ, кум агері!
З дзвярэй вышлі малады хлопцы з рыжыватым чубам. На іх была торная насаваротка з бэльма, як на гармоніку гузікам, на босых нагах — атопкі ад старых валёнак.
— Ці не трэба вам канюшына? — спытаў і ў яго Салавей.
Хлопец з рыжыватым чубам адчыніў дзверы ў другую палатну і жэстам запрасіў незнамых праходзіць. Калі зачыніліся дзверы, Аляксандр ціха сказаў:
— Мы з Рудабельска, хочам пагаварыць з кім-небудзь з убомаўцаў.
— Сядзіце, сядзіце, таварышы. Кладзіце свае світы от сюды, на канапу. А мы вас даўно чакаем. Маладыя рудабельцы. Як там таварыш Салавей маецца?
Драпеца ўсімхнуўся, яноў нешта сказаць, але Аляксандр апырдаў яго:
— Нішто жыць. Пакуль што ні легіянеры, ні немцы яшчэ не падтрапілі. Бяда толькі, адбывацца няма чым. От і прыслаў нас сюды Гаспадар прапсыў хвілінку пачакаць і выспаць на кухню, а калі вярнуцца назад, хлопцы ўбачылі праз акно, што жайчына, якая толькі што скубла пера, некуды пайшла з вялікім рэштатом у руцэ.
Праз паўгадзіны на старымі вельсапедзе пад'ехаў мужчына ў тужурцы і форменнай шапцы папатоўка чыноўніка.
— Не бойся, — напярэды гаспадар кватэры, — гэта наш таварыш Раеўскі.
У пакой вышлі малады чарныя хлопцы. Яго ўражываў твар і шырока пастаўленыя вочы аясцілі ўсімхнаць:
— Рад цябе бачыць, Аляксандр Раманавіч, — трос ён руку Салавей. — Чулі пра вашы справы і даўно хацелі сустрэцца. — Ён лавіўся з Драпеца, потым з гаспадаром і сеў у кучок на канапе. Аляксандр адрэаў пазнаў старыню убома Платона Равінскага. «Ага, зраўмула, цяпер яго называюць Раеўскі».
— Што ў вас новага, таварышы?
— Невяж яшчэ ліпім. А ці надобна хопіць пораку, не ведаем, адкажу Анупрэй.
— Пораку і віноўна нам толькі і не хпаць, таварыш Ра-Ра, суцік, — удакладніў Салавей.
— І ведаць трэба, што робіцца ў свеце, на фронце, у Маскве. А то сядзім, як тыя краві ў прышы, Шляхта плявузгае, што большыя нам прышы наені, што ўся Расія будзе пад немцамі. Газеты, лісткі патрэбны, арганізацыя і кіраўніцтва ваенна і партыйнага работа. За тым і прышліў.
— А добра, што прышліў, таварыш Салавей.
Рыжываты хлопцы голасна засмяяліся:
— Ну і канспіратары! Мне Салавей расказавае пра Салавей, а я, дурань, і вушы развясці...
— І правільна робіць. Цябе ён не ведае, ды і ты ж яму сваю візітну картку не даваў, — сказаў Равінскі. — Прыяўлі іх сюды, мабыць, Розыны «рані». Так, хлопцы?
— Рагі і канюшына, — засмяяўся Анупрэй.
— А адкуль ім ведаць, куды іх прыяўлі тыя ракі, да сваіх ці можа ў настку? Пазнаміліся дыямі, Рэ-Ра, таварыш Новікаў, а дома Барыс Найман. Засядзеца нам няма калі. Барыс, схавай, калі ласка, мой вельсапед у сенцы.
Барыс на хвілінку вышліў.
— Нямецкая акупацыя — справа часова — пачаў Платон Фёдаравіч. — Мы вымушаны былі падпісаць гэты кабальны дагавор у Брэст-Літоўску, каб выратаваць рэвалюцыю, каб мець хоць маленькую прадуму перад наступнымі баімі з імперыялістамі і контррэвалюцыяй. Так гаварыў таварыш Ленін на VII з'ездзе партыі, і гэта разумее кожны большы шавіст. Штэб Заходняга фронту пераехаў у Смаленск. З ім у нас самая цесная сувязь. У Мінску і ў нас цяпер працуюць падпольныя камітэты. Савецкі ўрад нядаўна пераехаў у Маскву. Партыя наша цяпер называецца Равінскай Камуністычнай партыя большавікоў. Інфармаваў Раеўскі. — Задача мабілізаваць усіх рабочых і сялян на барацьбу з акупацыяй, узаб'юць кожнага добраахвотнага, гатована змагацца за сваю лепшую долю. Тое-ёсць у нас ёсць і мы вам паможам і зброю, і прыпасы, і літаратуру. Будзьце газеты і лісткі і ў намяшчаль мове. Распаўсюджвайце іх сярод салдат. Ім таксама агорка вайна, хочацца дадому, да дзяцей, да жонак, да спакойнага жыцця. Многія нам спагучваюць, ёсць рэвалюцыйна настроены салдаты. На іх трэба і разлічваць.
— У нас яшчэ немцаў і духу не чуно, — заваў Анупрэй.
— Няма, дык будучы. З легіянерамі вы-

— Дык што ж — рукі ўгару і здавацца? — усхаліўся Анупрэй. — З хлебам-салю іх сустрачаць! Пастаўляць пад бізны азадні. Жонак і дачок адваваць на зден? А трасу імі! Ёны гадуў будзем, пакуль патронна хопіць.
— А не хопіць, што тады? Уцячы ў лес, а тых, хто астануча, няхай вешаюць і страляюць?
— Дзе мала сілы, трэба браць розумам і хітрацю, от і палуднай, як і людзей забараніць не спышаць. — устанавіў Найман, — раз'ятрышы ворага і сам будзеш не рады. У нас тут кулямэты былі і сілы трохі болей, як у вас, і то пакуль што ў падполле пайшлі.
— Ты, Анупрэй, не спышаць, — супакоў таварыш Салавей, — выслухай усё, а тады мяркуй.
— Што мы раім вам? — працягаў Платон Фёдаравіч. — Пакуль што ў бой не ўважвацца. Няхай займаюцца змаўткам, а ў вёску яны і самі не вельмі палезуць. Партызанскія атрады вывешці ў лес, у сёлах пакінуць сваіх людзей, у вольсці паставіць надзейнага чалавека. Каб немцы вельмі яму, а ён служыў нам. Самыць трэба, каб не расцягалі народнае дабро, а сваюліць пачнуць — можна і ўдарыць знянацку. А гнаць іх пачынь, тут ужо і вы будзеце не абараняцца, а наступаць, лупіць у хвосці і ў гушы. Так я кажу? І не толькі я, так думае убома, такой тактыкі трымаецца губернанскі партыйны камітэ.
— Правільная тактыка, — згадыўся Салавей. — З п'янерамі супраць гарматаў не вельмі наважэш. А сілы набярэца болей, тады і ўдарым.
— Цяпер слухайце сюды, — пачаў Барыс. — На Казначэйскай вуліцы ёсць маленькая крама з вялікаю шыльдаю: «Кніжная торгоўля і пісьмебумажныя прынадлежнасці І. Агола». Зойдзецца туды і сымтаеце: «Ці няма ў вас «Закона богага?» Калі старыні падслэпаваты гаспадар скажа: «Закона богага» няма, а ёсць «Новы завет», перададце яму прывітанае ад Новікава і лічыце, што самай свежай літаратуры вы ўжо забяспечаны.

Невялікая крама ўціснулася паміж высокім домам і нейкім цагляным лабазам з глухою сцяною. За акном на вярхоўцы развешаны каларыяны кніжачкі і старыя вельюдыя паштоўкі, размаляваныя анёламі, баранчынамі і чырвонымі яйкамі, на падаконніку ляжалі тоўстыя альбомы з пазалочанымі абразамі і блішчэстымі зашчыткамі.
Хлопцы пасталі перад вітрынаю, хацелі разгледзецца, ці няма там чаго, апрача гаспадара, але ў сярэдзіне нічога не было віда. Адчынілі дзверы і на нейкае імгненне аслупянілі — збоку, каля прылаўка, стаў грузны немцы і разглядаў раскладзеныя вёсрам вельюдыя паштоўкі. Перад ім была тая самая чарныя прыгажуня з бібліейскімі вачамі, якая рынаца ў чайной падвала ім чай без сахараў. Яна нешта вёсца швабятала старому немцу ў акулрах, а той тасаваў раскладзеныя паштоўкі і задаволена ўсімхнаўся.
У кучок сядзеў сівены дзядок і, водзячы па старонцы ісам, чытаў тоўстую кнігу. Ён нявак не паважываўся. Дзіўчыны толькі зірнула на хлопцаў і зноў пачала нешта швабяталі немцу. Аляксандр падшліў да прылаўка і таксама пачаў разглядаць паштоўкі. Анупрэй спыніўся ў парозе. Тым часам стары дачытаў старонку і адкаў кнігу.
— І што б вы хацелі ў нас пакупіць? — звярнуўся ён чамусьці да Анупрэя. Той не-разгубіўся:
— Ці мала што нашаму брату трэба!
— Калі па кніжнай часці, дык чаму б і не? — ажывіўся дзядок.
Тым часам чарнавокая дзіўчына загарнула ў паперку выбраныя немцам паштоўкі, не лічычы сунула ў шэфлюда маркі. Салдат шчоўнуў падноўку, казырнуў і вёсела развітаўся: «Тосвітанія, фруа Роза», звярнуўшыся да старога, лямч раз казырнуў, сказаў: «Auf Wiedersehen» і вышліў з крамы.

Калі дзверы зачыніліся, Аляксандр спытаў у гаспадара: «Ці няма ў вас «Закона богага»?»
— Ёсць толькі «Новы завет», — усміхнулася дзіўчына, якую немцы называў Розаю, і загаварыла, як з даўнімі знаёмымі: «І багу, што вы таварыш Новікава знайшлі. А зараз вам будзе і «Новы завет».
Яна знікла ў бакоўчыцы, следам за ёй патэпаў і стары. Чуваць было, што яны пра нешта гавораць па-ўраўскаму. Праз некалькі хвілін Роза вынесла стосік тонкіх лісткоў, аддрукаваных на рускай і нямецкай мовах.
— Хавайце за паху. — шапнула яна.
Стары паставіў на прылаўка пераважанія шпатам два невялікія паці кніжак. Зверху ляжаў «Новы завет».
— Дома пагартыце кожную. Можна што знойдзеце, — сказаў дзядок і падаў хлопцам маленькую вільготную руку, пажадаў ім шчаслівай дарогі, сеў у свой кучок і зноў пачаў «нохачь» парудзельна старонкі тоўстай кнігі.
— Выходзіце па адным і ў розныя бакі, — шапнула Роза.
— А гэты немцы часам не цікуе нас? — спытаў Аляксандр.
— Не бойся. Гэта наш немцы, — супакоіла Роза.
(Працяг будзе).

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗУР, Г. М. БУРАЎКІН (намеснік галоўнага рэдактара), А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, Т. А. ДУБКОВА, Г. М. ЗАГОРНІЧ, В. УЛ. ІВАШЫН, А. М. КАШУРЭВІЧ, В. Б. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ, Р. К. САБАЛЕНКА, І. А. САНКОВА, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОЎ, Р. Р. ШЫРМА.
«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўторак і пятніцу.
НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі — 3-24-61, намеснік галоўнага рэдактара — 3-25-25, адназначна са-кратара — 3-44-04, адрэдактары — 3-21-53, адрэдактар тэатра, кіно і музыкі — 3-24-62, адрэдактар публіцыстыкі — 3-22-04, адрэдактар культуры — 3-22-04, адрэдактар інфармацыі — 3-44-04, нарэспандэнтскага пункта ў Гомелі — 2-70-83, выдавецтва — 6-25-19, бухгалтэры — 6-25-87.
«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісьменнікаў БССР, Мінск.
Друкарня выдавецтва «Звезда».
Індэкс 63856. АТ 23863.

ЭЛЕБАЧАННЕ

21 ліпеня
Першая праграма. 12-00 — тэлевізійныя навіны (М). 12-15 — «Амурскі лета». Тэлеанары. (М). 12-45 — «Сельскія навіны». Тэлевізійнае агенства «Пінеры». Перадача з Адыса. 13-30 — праграма перадач і ўзростаў — «Дзеці ды». Інфармацыйны выпуск навін. 13-40 — «Дзеці школьнікаў». Увесёлая спартавадзі шчоўныцаў, прысвечаная 50-годдзю Савецкай улады. Перадача з Ленінграда (М). 17-00 — Тыдзень Казахскай ССР у Маскве. Перадача з ВДНК (М). 18-00 — «На шляху да адзінства». Выступленне Валынцы Грудынявой, члена дэлегацыі ЦК БССР на XVII кангрэсе камсэмаўшчыцаў Англіі. 18-20 — тэлевізійныя навіны. 18-45 — «Мы з вамі, вётамістасі сёбра». Да Масквы і савецкай востынацкай друмы і салварыцыі і барацьбы вётамістасі народа (М). 19-00 — тэлевізійны тэатр мініяцюраў «Трынаццатая крэсла» (М). 20-00 — «Эстэтыка навін» (М). 21-00 — да 50-годдзя Савецкай улады. «Два жыцці вёсі Назімірэн». Тэлеанары. 21-20 — «Другі Бог медалі». Мастацкі фільм. 22-30 — дзённымі Спартанідамі народаў СССР (М).
Вясёлая праграма. 19-00 — тэлевізійныя навіны (М). 19-20 — «Музычныя маві». 19-45 — «Зеленыя шум». Тэлевізійны фільм. 19-25 — для тых, хто любіць спорт. «На вясковых траіх». Кінафільм. 19-45 — «Сардэчнае запрашэнне» або пачынам асобам уваходзіць збораным». Мастацкі фільм. 21-00 — «Летні настрэй». Эстрады канцэрт (М). 21-30 — У эфіры — «Малодосці» (М).
22 ліпеня
Першая праграма. 13-20 — праграма перадач. 13-25 — «Падзеі дня». Інфармацыйны выпуск навін. 13-30 — «Пераможны поступ польскага народа». Да Дня нацыянальнага адраджэння Польшчы (М). 14-00 — закрывае Х. Усекоўскі спартанідамі школьнікаў, прысвечанай 50-годдзю Савецкай улады. Перадача з Ленінграда. 15-30 — Тыдзень Казахскай ССР у Маскве. «Названая індустрыялізма» (М). 16-00 — «Эстафета добрых традыцый». Да Дня работніка гандлю. 16-25 — літаратурны тэатр. «Свет вярбаў пісьменніка». Да 60-годдзя з дня нараджэння Заўрада Сямілінава. 17-00 — «Дружбы маюцца». Перадача з Ленінграда. 17-25 — «Гэтыя гады». Выдавецтва Польшчы ад дашышчых законнікаў. 17-25 — «ЭКСП-67» (М). 17-40 — тэлевізійныя навіны. 18-00 — «Клуб кінаведарожні-

Пятніца, 21 ліпеня 1967 года

3 ШАТЛАНДЫ

19 ліпеня нашу сталіцу наведаў ансамбль шатландскай песні і танца ў складзе 32 самадзейных артыстаў. У Беларусі таварыства друмы і культурнай сувязі з зарубешнімі краінамі адбылася сустрэча шатландскіх гэсцей з работнікамі таварыства, журналістамі. Старшыня прэзідыума таварыства В. Смірноў цёпла вітаў зборку ў Шатланды. Ён расказаў пра дасягненні нашай рэспублікі за 50 год урочыі ім памятнай суверыі.

Вечарам шатландскія спевані і музыканты далі канцэрт у Палацы культуры трактарнага завода. На гэтым здымку вы бачыце нашых гэсцей у час выступлення.
Фота А. КАЛДАБІ.

3 ПОЛЬШЧЫ

У Мінску і вобласці гаспадарылі эстрады ансамбль мастацкай самадзейнасці Варшавы і польскія артысты. У яго праграме шмат песень польскіх і савецкіх кампазітараў, народнай польскай музыкі, імпрэсаваных нацыянальных танцаў.